

KONCERT U VAŠEM STANU

Piše:
Dušan Dragović

»Ortofon« M 15 E SUPER

U prvoj grupi zvučnica, koje vam želimo prikazati, obuhvaćeni su modeli američke produkcije ADC i modeli »Ortofon« danske »Fonofilm industrije«. Zvučnici ovih dviju vrhunskih produkcija najosmijelije su među profesionalcima i među najambicioznijim diskofilima. Dakle, ako želite najbolju Hi-Fi stereo-reprodukciiju glazbe odaberite jednu od ADC ili »Ortofon« zvučnicu.

U prošlosti je »Ortofon« upotrebljavao signal-generator vrlo slabe snage, tzv. »pokretni kalem«, koji je davao mali izlazni napon pa je zbog toga njegov konstruktor morao taj problem rješavati naknadnim podizanjem volataže kako bi na ulaz prepojačala doveo dovolino jak signal. Tako je u početku u »Ortofon« — zvučnicu — model »S-15 T« — bio ugrađen transformator. Kasnije je taj transformator izvađen iz tijela zvučnice pa se kao poseban element morao montirati na kabelu koji spaja zvučnicu s prepojačalom. Kako je ovaj noviji model, bez transformatora, bio znatno lakši od prethodnog, postao je izvanredan partner novorazvijenim gramofonskim ručkama male mase, koje su zahtijevale i malu masu zvučnice. To je model SL-15 T, koji je i danas u upotrebi, i mnogi ga diskofili ljuhomorni čuvaju uvjereni da je bolji čak i od najnovijeg modela serije M-15. Treba napomenuti da su pojedini izuzetno verzirani diskofili originalni »Ortofonov« transformator 2-15K zamjenili jednim sjajnim američkim proizvodom — pojačalom MP-235, ali s pravom ne pustaju iz ruke stari model »Ortofona«. Dovolino je ako vam kažemo da je taj ameri-

čki nadomjestak zapravo pojačalo s harmonijskim izobilješenjem manjim 0,05 % i frekventnim opsegom od 10 do 50 kHz (\pm 0,5 dB, čiji je izlazni napon dostizao čak 1 voltu).

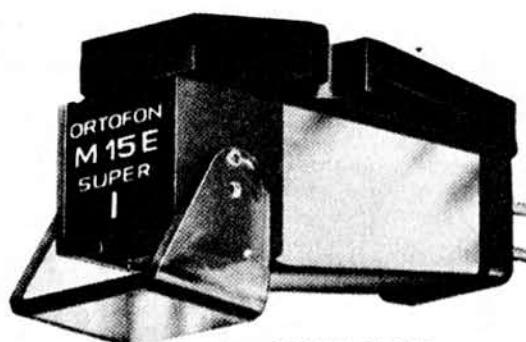
Posljednji model »Ortofon«-zvučnica, »M-15 E SUPER«, koji je usavršena varijanta serije 15-M, lemskrane vrije tri godine, rješava problem slabog izlaznog napona na radikalno nov način, napuštajući staru konstrukciju »pokretnog kalem-a«. Princip rada novog modela zvučnice »M-15 E SUPER« nazvan je kraticom VMS (Variable magnetic shunt), koja ni u prijevodu (promjenljiv magnetski šent) neupućenom diskofilu ništa ne govori. Radi se zapravo o tome da je kratki nosač igle slijedjen s armaturom cijevi vrlo tankih zidova i neznačne mase od 0,5 mg (redovni čitaoci znaju da prema Hi-Fi standardima ta masa mora biti manja od 0,9 mg). Tačko armirani nosač igle oscilira u magnetnom polju po dijektiku pokreta igle izazvanog u brazdi ploče. Te oscilacije variraju magnetski fluks kroz fiksirane kalemove, a izlazni napon, dobitven na taj način, pri normalnoj brzini snimke iznosi 4 mV. Što je sasvim dovoljno za moderna Hi-Fi pojačala. Nosač igle je relativno kratak da bi lakše poništio velike valovite vertikalne sile kojima je izložena igla u brazdi stereo-ploče. A to je ono što je nasno alarmira da »Ortofon«-zvučnicu M 15 E SUPER ne smijete upotrijebiti u komercijalnim gramofonskim ručkama, već isključivo u ručkama najviše kvalitete.

Ova je zvučnica vrlo dobro okloplena i imuna na uticaje metalnog gramofonskog tanjura i

šasije, što nije bio slučaj s prethodnjim »Ortofon«-zvučnicom SL-15 T koja je, osim u ekstremno preciznoj montaži, redovito unosiša brum i kvarila reprodukciju glazbe. Na slici vidite da nova zvučnica ima plastičan štitnik igle koju treba posebno čuvati jer je cijela napravljena od dijamanta, a ne samo njen vrh. Dimenzije elipsoidne igle inače su uvoravone koje se danas smatraju idealnim (ne računajući »shibata« iglu) — 8 i 18 mikrona.

Pri mjerjenjima »Ortofon«-zvučnica M 15 E SUPER pokazuje slijedeće osobine. Tzv. »četvrtka« na osciloskopu je gotovo pravilna. Na početku se vidi samo jedan ciklus »zvonjanja«, koji je odmah zatim prigušen. Vrijeme formiranja signala vrlo je brzo, a to znači da reproducirani zvuk traje kratko, onoliko koliko i originalan. Za vertikalnu gaznu silu tvorničke specifikacije predviđaju 0,75 do 1,5 g,

no u praksi se pokazalo da je — ali u ručki najviše kvalitete — optimalan 1 gram. Iako se pri laboratorijskim mjerjenjima gazna sila mogla spustiti i na samo 0,45 g, ne preporučujemo nijednom diskofilu, bez obzira kakvu ručku ima, da to pokusava. Separacija kanala, ili tzv. »preslušavanje«, u projektu je 22,5 dB, ali u području gde je to važno nešto je veća (od 200 Hz do 10 kHz \pm 2 dB), a na krajevima čujnosti, gde se separacija nema nikakvu ulogu (na 20 Hz i 15 kHz) pada na 15 dB. Frekventni opseg gotovo je linearan u području od 20 do 20 kHz (\pm 2 dB), ali je toš bolji u području od 20 do 10 kHz (\pm 1 dB). Zanimljivo je da se engleska i američka mjerjenja komplijansi razlikuju. Po prvima je potrebna mnogo manja sila da iglu izvede iz stanja mirovanja. Zvučnica je inače krajnje neutralna i objektivna. Reprodukcija zvuka čista i ravna i ugodno »otvorenenog« tona.

Ortofon M 15 E SUPER

Ortofon SL 15 T